

ISMERT ÉPÜLETEK ALIG ISMERT TERVEZŐJE

Reich Ede

REICH EDE
VÁROSI FŐÉPÍTÉSZEZ

Hatvan éve hunyt el Reich Ede egykori vásárhelyi főmérnök, majd műszaki főtanácsos. Nevéhez számos fontos helybeli épület fűződik, magát az építészt mégsem ismerjük igazán. Jelen írásomban ezért az ismeretlenség homályából igyekszem kiemelni őt.

Reich Ede 1877. július 19-én született Budapesten. Apja Reich Ignác, anyja Ausinger Mária. 1895-ben érettségizett a budai Főreáliskolában, majd a királyi József Műegyetem építészmérnök szakán tanult. 1899-ben diplomázott. A Gregerson műszaki cégnél kezdett dolgozni, majd a Győr-dombóvári vasútépítés egyik mérnöke lett. 1902-ben költözött Hódmezővásárhelyre, miután Lukács György főispán ideiglenesen városi másodmérnökké nevezte ki. Ettől kezdve kisebb megszakításokkal élete végéig városunkban élt.

Már első évében komoly feladatot kapott: neki kellett átdolgoznia a Szarvas

Vendéglő László Richárd és Ferencsik Aladár készítette terveit, mert azok nem feleltek meg az előírásoknak. Ezután az építkezés művezetését is rá bízták. A vendéglő, mely ma a tűzoltóságnak ad otthont 1904-re készült el. Reich a feladatát annyira jól végezte, hogy a közgyűlés még külön tiszteletdíjjal is jutalmazni akarta, amelyet végül mégsem kapott meg. Nevét, képességeit és megbízhatóságát viszont így is megismerte a város, és még jelentősebb feladatokkal látták el.

Ilyen volt például a sok vitát kiváltó városi közbúvághíd építése. Ehhez az első terveket szintén 1902-ben készítette, melyeket a pénzügyi helyzet miatt többször kényszerült módosítani, majd teljesen új változatokat is rajzolt. Hosszú tervezési fázis után az építkezés végül 1909-ben indult meg, a következő évben pedig el is készült a vágóhíd. Ez az épületegyüttes is jól sikerült, így Makó városa is Reich Edét bízta meg az ottani vágóhíd terveinek elkészítésével.

A vágóhíddal párhuzamosan dolgozott Reich a városi kórházon is. A terveket ugyan Hübner Jenő műépítész, a kor kórházépítő specialistája készítette, azonban a művezetést a város Reich Edére bízta. Az építkezés két évet vett igénybe, 1909 végére készült el. A tervek ezúttal Orosháza városának tetszettek meg és másolatokat kértek Reichtől.

E nagyszabású feladatok sikeres megoldásának eredményeképpen 1908-ban – miután Borsos József addigi főmérnök Debrecenbe költözött – Spilka Antal főispán Reich Edét nevezte ki városi főmérnökké. Pályája tehát felfelé ívelt, és feladatai is akadtak

FÖLDES BÉLA KIRÁLYI KÖZJEGYZŐ HÁZA
A KOSSUTH TÉREN

bőven. Egyik legjelentősebb művét, a kút-
völgyi szanatóriumot is 1908-ban kezdte tervezni, majd az építkezés művezetését is ő végezte. Az intézmény nagy sikernek örvendett, négy évvel később máris bővíteni kellett, majd a húszas évek végén, az ország gazdasági helyzetének konszolidációját követően ismét bővítették, szintén Reich – részben modern stílusú – tervei szerint.

A két világháború közötti épületei közül fontos kiemelni még a strandfürdőt (1929), valamint Földes Béla királyi közjegyző Kossuth téri házát (1933), melyet sajnós utólag durván átalakítottak.

Az ilyen nagyobb szabású épületek mellett kevésbé látványos munkák sorát is ő tervezte: egy óvodát, hat tanyai iskolát, valamint a belváros útjainak keramittal, illetve aszfalttal való burkolását is. Rengeteget köszönhetett tehát neki a város. A kor azonban kegyetlen volt vele, 1944-ben származása miatt deportálták. Innen még visszatért, de egészségi állapota leromlott. Ráadásul házát idegenek foglalták el, akikkel hosszú ideig kellett egy fedél alatt élnie. 1952-ben hunyt el, a vásárhelyi izraelita temetőben nyugszik. Sok vásárhelyi épülete azonban őrzi emlékét.

Bodó Péter

Forrás: Csongrád Megyei Levéltár
Hódmezővásárhelyi Levéltára
www.kepkonyvtar.hu

A KÚTVÖLGYI SZANATÓRIUM ÉS A VÁROSI STRANDFÜRDŐ

